

## Donner

die door willen werken, dat ook kunnen doen. Is de minister bereid dat zo met mij af te spreken?

Mijn tweede vraag is de volgende. Wanneer wij ervoor zorgen dat wij straks de vergrijzing aankunnen – de minister zegt dat wij al in 2016 600.000 mensen extra nodig hebben – dan moet de minister mij ook kunnen vertellen dat het gradueel ophogen van de pensioengerechtigde leeftijd geen goed idee is, terwijl de Raad van State en alle andere deskundigen zeggen dat het dat wel is en dat dit ook dé manier is om straks de vergrijzing op te vangen en dat houdbaarheidstekort te verlagen.

Minister **Donner**: Ik heb een notitie toegezegd over het doorwerken na 65. Ik heb aangegeven dat er een aantal fundamentele vragen mee verbonden zijn onder welke arbeidsmarktomstandigheden dat zal gebeuren. Die zullen wij moeten schetsen. Vervolgens zal in overleg met de Kamer moeten worden besloten of die positie wordt gewenst. Daarna is het een kwestie van doel en middelen. Als wij het wensen, werken wij daar naartoe. U kunt mij nu niet vragen of ik dat wens. Als dat puur is onder de omstandigheden zoals die nu zijn, hebben wij te maken met zwaar gesubsidieerde arbeid voor mensen van 65 jaar en ouder op de arbeidsmarkt. Het gaat dan om mensen met een basisinkomen van de AOW, met mensen die eventueel kunnen terugvallen op een pensioen en met mensen die 50% tot 80% lagere belastingen en premies betalen. Het gaat dan om personen op de arbeidsmarkt met een totaal andere arbeidsmarktpositie dan mensen jonger dan 65 jaar. Die zaken zullen wij onder ogen moeten zien voordat wij de keuze maken voor de wijze waarop wij dit gaan faciliteren.

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66): Ik had ook nog gevraagd naar het gradueel ophogen van de pensioenleeftijd naar 67 jaar.

Minister **Donner**: In de economische modellen die zijn beschreven, werkt dat geweldig. In een situatie waarin in de groep net jonger dan 65 nog maar 20% werkt, zoals nu het geval is, heeft dat niet het effect dat in de modellen wordt beschreven. Iedereen erkent ook dat het eerste probleem dat moet worden opgelost het doorwerken tot 65 jaar is. Daarna komt de vraag hoe doorwerken na het 65ste mogelijk kan worden gemaakt. Als daar inderdaad gebruik van wordt gemaakt, is de vraag of ik dat moet codificeren door eventueel de pensioengerechtigde leeftijd op te heffen of op een andere wijze. Het hoeft er immers niet noodzakelijkerwijs toe te leiden dat iedereen door moet werken. Er kan ook voor worden gekozen dat dit alleen gebeurt bij onderling goedvinden. Er zijn tal van varianten mogelijk. De discussie moet niet worden omgedraaid door eerst de conclusie te trekken en vervolgens te spreken over de wijze waarop het moet worden geregeld. Eerst moeten wij een behoorlijke verkenning hebben van de implicaties. Daarna kan pas de keuze worden gemaakt.

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66): Kan de minister die verkenning dan alvast maken zodat wij het debat kunnen voeren en wij de rekening straks niet aan de jongeren hoeven te presenteren?

Minister **Donner**: Nee, verkenningen van het ophogen van de pensioengerechtigde leeftijd laat ik gaarne over

aan alle wetenschappelijke instituten die wij hebben in Nederland. Ik houd mij bezig met wat op dit moment voor het kabinet eerste prioriteit is, namelijk de problematiek rond het doorwerken tot 65 jaar en eventueel daarna.

Mevrouw **Wolbert** (PvdA): U zei dat er zo'n verschil is tussen doorwerken tot 65 jaar en daarna en dat u in uw brief zult ingaan op het doortrekken van de lijnen van voor 65 en daarna. Kunt u daar wat specifiek over zijn?

Minister **Donner**: In antwoord op vragen die mevrouw Willemse gisteren stelde, heb ik de situatie geschetst. Het doorwerken na 65 jaar kan niet geheel los worden gezien van de arbeidsomstandigheden die er bestaan voor de leeftijd van 65. Als je dat doorwerken logischer en natuurlijker wilt maken, moeten die twee fasen meer in elkaars verlengde worden gelegd. Dat aspect moet aan de orde komen en daar is op dit moment nog geen antwoord op. Het enkel opheffen van de beperking bij 65 jaar, schept een heel grote waterscheiding waar niet zonder bezinning toe moet worden besloten.

Mevrouw **Wolbert** (PvdA): Ik heb gevraagd of u van plan bent om in het voorjaarsoverleg afspraken te maken met de sociale partners over cao's.

Minister **Donner**: Ik heb vanmorgen al gezegd dat ik uit de pers iets heb vernomen over een voorjaarsoverleg waar ik zelf nog niet over aan het denken was.

De beraadslaging wordt geschorst.

De **voorzitter**: Hiermee zijn wij gekomen aan het eind van de eerste termijn van de regering. Het debat zal op een nader te bepalen tijdstip worden voortgezet. Daarbij zullen vier bewindspersonen aanwezig zijn, dus dat wordt nog even puzzelen om een moment te vinden waarop zij alle vier beschikbaar zijn.

Sluiting 23.38 uur



### Lijst van ingekomen stukken, met de door de Voorzitter ter zake gedane voorstellen:

1. vierentwintig brieven van de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal met de mededeling dat zij in haar vergadering van dinsdag 22 januari 2008 de haar door de Tweede Kamer der Staten-Generaal toegezonden voorstellen van (Rijks)wet gedrukt onder de nummers 31290-H, 31290-F, 31290-D, 31290-C, 31290-A, 31290-XV, 31290-XIV, 31290-XIII, 31290-XII, 31290-XI, 31290-X, 31290-IXB, 31290-IXA, 31290-VIII, 31290-VII, 31290-VI, 31290-V, 31290-IV, 31290-III, 31290-IIB, 31290-IIA, 31290-XVI, 31130 en 30968 heeft aangenomen.

De Voorzitter stelt voor, deze brieven voor kennisgeving aan te nemen;

2. de volgende brieven:

een, van de ministers van Justitie en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, inzake agenda informele bijeenkomst ministers van Justitie en van Binnenlandse Zaken lidstaten EU (23490, nr. 485);

## Lijst van ingekomen stukken

twee, van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, te weten:  
een, over de jacht in het Kroondomein Het Loo en het Koninklijk Jachtdepartement (31200-I, nr. 9);  
een, inzake plan van aanpak Maatschappelijke Stage (31289, nr. 10);  
een, van de staatssecretaris van Financiën, over de aanscherping van gastouderopvang (31322);  
een, van de minister van Financiën, inzake uitvoering EG-richtlijnen (21109, nr. 175);  
een, van de staatssecretaris van Financiën en van Economische Zaken, over de terugdringing van de regelgeving (29515, nr. 226);  
twee, van de minister van Verkeer en Waterstaat, te weten:  
een, over de voornemens ten aanzien van zbo's (25268, nr. 47);  
een, over vervolgpastudieprocedure voor de A4 (30561, nr. 8);  
een, van de staatssecretaris van Economische Zaken, inzake de resultaten van de Transparantiebenchmark (26485, nr. 54);  
een, van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, over de vondst van een quarantaine-organisme, de Oost-Aziatische boktor (27858, nr. 67);  
een, van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, over de invoering van de maximering van de ziekengeldlasten (29718, nr. 8);  
een, van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, stand van zaken kaderbrief (22894, nr. 156);  
een, van de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, over de voorbereidingen voor de informele EU-sportministersbijeenkomst in Lissabon (21501-27, nr. 2);  
een, van de Algemene Rekenkamer, over de opvang zwerfjongeren 2007 (31323).

Deze brieven zijn al gedrukt en rondgedeeld;

### 3. de volgende brieven:

een, van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, over de Compensatieregeling zorgverzekering gepensioneerde ambtenaren;  
twee, van de minister van Verkeer en Waterstaat, te weten:  
een, inzake rondetafelgesprek over gevaarlijke gassen in containers;  
een, over het toelaten andere kentekenplaten;  
een, van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, inzake impregneermiddelen in speeltoestellen.

De Voorzitter stelt voor, deze brieven door te zenden aan de betrokken commissies en niet te drukken.